

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת ראש השנה

דפים כד - כט, פרשת בהעלותך

דרך ישרה תמצית הדף

דף כד - כה

*לבנות דר"ג וצורות. *מעשי ר"ג בפירקין. הדרן!

א. היו לר"ג דמות צורות של לבנה שבהם הראה להדיוטות, ומפרשנין כיצד עשה ואילו צורות אסור לעשות 1. הא דכתיב לא תעשון אתי וזהו דמות שמשי, אמרינן דזהו דווקא שמשיין שאפשר לעשות כמותן כגון תבנית היכל אולם עזרה שלחן ומנורה של שבעה קנים ממתכת ופליגי בשל עין. 2. האיסור כדמות שמשים שבמרום זהו דמות ארבע פנים יחד, וכן צורת אדם לחוד דדרשנין לא תעשון אותי. 3. אסרינן אף שאר שמשיין כגון אופנים ושרפים חיות הקודש ומלאכי השרת, דחינן דזהו שבמדור העליון. 4. אשר בשמים לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות ממעל לרבות מלאכי השרת אמרינן דזהו לעבדם, וכן בארץ לרבות הרים וגבעות ימים ונהרות אפיקים וגאיות ומתחת לרבות שלשול קטן. 5. קשיא דאסור אפילו עשיה גרידתא שאין לעשות כדמות שמשיין כגון חמה לבנה כוכבים ומזלות, ומתריצין דר"ג אחרים עשו לו וליכא חשדא משום שהיה נשיא ושכיחי רבים גביה, או שהיה של פרקים, או להתלמד שרי דהאיסור דווקא לעשות ולא להבין ולהורות.

ב. המעשים עם רבן גמליאל בפירקין 1. היו לו דמות צורות לבנות שבהם הראה את ההדיוטות. 2. שנים אמרו ראינו את הישן בשחרית במזרח ואת החדש בערבית במערב וא"ר יוחנן בן נורי עדי שקר הן וביבנה ר"ג קיבלם דאמר מקובלני שפעמים בא בארוכה ופעמים בקצרה שנאמר עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו אבל לא ירח, וכן רבי חייא ראה את הירח בבוקרו של כ"ט וגער בה ונתכסתה. 3. שנים אמרו ראינוהו בליל שלושים אבל למחרתו לא נראה ור"ג קיבלן ור"ד בן הרכינס אמר שהם עדי שקר וכן סבר רבי יהושע. 4. ר"ג שלח לרבי יהושע גוזרני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעוטיך ביו"כ שחל להיות בחשבונך, ור"ע מצאו שהיה מיצר וא"ל שלמדו דכתיב אתם שלש פעמים אפילו שוגגין מזידין ומוטעין וא"ל עקיבא נחמתני, ור"ד בן הרכינס א"ל שלא נתפרשו שמות שבעים הזקנים משום שיפתח בדורו כשמואל בדורו ואין לך אלא שופט שבימך, והלך אליו ור"ג נישקו וא"ל שלום עליך רבי בחכמה שקבלת את גזירתי והקטנים ישאו ק"ץ בעצמן. 5. פעם נתקשרו שמים בעבים ונראית דמות לבנה בכ"ט והעם סברו שזה ר"ח ור"ד רצו לקדשו וא"ל ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבא אין חידושה של לבנה פחותה מכ"ט יום י"ב

שעות ותשצ"ג חלקים, ור"ג עשה הספד גדול באותו היום כדי שידעו העם שלא נתקדש החודש.

הדכן עלך פרק שני

פרק שלישי – לראוהו בית דין

סדרה ב'

*הקידוש בראוהו ב"ד. *שופר של פרה. *משמעות הלשונות.

א. קידוש החודש בראוהו ב"ד 1. אם לא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה אף שראוהו ב"ד וכל ישראל ונתפרסם אינו מקודש וכן אם נחקרו העדים מבעוד יום, וקמ"ל דלא אמרינן שחקירת העדים היא כמו תחילת דין ומקודש כסוף דין משום שנאמר כי חק לישראל משפט לאלקי יעקב וחק זהו גמר הדין ועליו להיות ביום דומיא דמשפט. 2. ראוהו בלילה ב"ד בלבד למחרת יעמדו שנים להעיד ויעידו בפניהם, אבל אם ראו מבעו"י א"צ עדות משום דלא תהא שמיעה גדולה מראיה. 3. ראוהו שלשה מב"ד יעמדו שנים ויושיבו שנים מחבריהם אצל היחיד שראה, דלמרות שבדיני ממונות יחיד מומחה נאמן ע"י עצמו מיהו בעדות החודש לא סגי שהרי אין מומחה יותר ממשא רבינו ובעינן שיהא עם אהרן, והכא עד נעשה דיין לכו"ע דדווקא בדיני נפשות פליג משום דלא מצו לראות זכותא.

ב'

ב. כל השופרות כשרים מלבד של פרה דחכמים פוסלים מפני שנקרא קרן ורבי יוסי מכשיר שכל השופרות נקראו קרן שנאמר במשוך בקרן היובל. ומפרשינן במאי פליגי 1. בפרה נקרא רק קרן ולא שופר ולרבי יוסי נקרא שופר מיתורא דכתיב ותיטב לה' משור פר, ולרבנן אתי ששור בן יומו של אדה"ר היה גדול כפר. 2. לעולא טעמייהו דרבנן נמי שאין קטיגור נעשה סניגור ולכן אין כה"ג נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים, ואמרינן דדם פר אישתני וגבי ארון כפורת וכרובים חוטא בל יקריב וכף ומחתה חוטא בל יתנאה, אבל שופר נחשב בפנים כיון דהוי לזכרון. 3. לאביי שופר של פרה הוי כשנים ושלישה שופרות כיון שעשוי גילדי ולרבי יוסי מיחברי אהדדי.

ג'

ג. משמעות הלשונות והנפ"מ 1. איל בערביא נקרא יובלא. 2. נדה בגליא גלמודה, שגמולה דא מבעלה. 3. מעה באפריקי קשיטה, נפ"מ למאה קשיטה. 4. מכירה בכרכי הים כירה, נפ"מ אשר כריתי לי. 5. כלה נקראת בקן נשריא נינפי, ונאמר יפה נוף. 6. תרנגול שכוי, וכתיב מי נתן לשכוי בינה. 7. קבען פלניא זהו גזלן, דכתיב היקבע אדם אלוקים. 8. אמתא דבי רבי: סירוגין שנכנסו פיסקי פיסקי, ונפ"מ לקריאת המגילה סירוגין. 9. חלגלוגות פרפחינא. 10. מהפך בשערו זהו מסלסל, ונפ"מ סלסלה ותרוממך. 11. וטאטתיה במטאטא השמד. 12. השלך על ה' יהבך למדו מטייעא דזהו משאוי.

סדרה ב'

*שופר ר"ה יובל ותעניות. *הדינים בשופר וקולו.

א. דיני שופר של ר"ה יובל ותעניות 1. לת"ק בר"ה יובל פשוט דכמה דפשיט איניש דעתיה מעלי ובתעניות כפוף, לרבי יהודה בר"ה כפוף וביובל פשוט, ולרבי לוי בר"ה יובל כפוף ובתעניות פשוט. 2. ציפוי פיו בר"ה זהב משום כבוד צבור, וביובל כסף והטעם דכל כינופיא בשל כסף דומיא דחצוצרות או שהתורה חסה על ממונן של ישראל, ואמרינן שהציפוי אינו במקום הנחת הפה. 3. שתי חצוצרות בר"ה מן הצדדין ומקצרות כדי לידע שמצות היום בשופר ובתעניות באמצע ומאריכות, וזהו דווקא בביהמ"ק שנאמר בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה', ולא אמרינן תרי קלי לא משתמע ליה"א דיוצא בשופר שמאריך ולמסקנא היכן שחביב משתמע משום דיהיב

דעתיה. 4. שוה היובל לר"ה לתקיעה ולברכות, ואף דאמרינן בר"ה זה היום תחילת מעשיך כר"א הסובר שבתשרי נברא העולם מיהו יובל לא אמרינן.

דיני הפסולים והכשרים בגוף השופר ובקולו 1. שופר שנסדק ודבקו פסול. 2. דיבק שברי שופרות פסול. 3. ארוך וקיצרו כשר. 4. גרדו בין מבפנים ובין מבחוץ ואפילו העמידו על גלדו כשר. 5. ציפהו זהב במקום הנחת פה פסול ואם לאו כשר. 6. ציפהו זהב מבפנים פסול. 7. ציפהו זהב מבחוץ, אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר. 8. נתן שופר בתוך שופר, אם שמע את הפנימי יצא ואם את החיצון לא יצא. 9. הפכו ותקע בו פסול, ולא רק בהפכו ככיתונא אלא אפילו אם הרחיב את הקצר וקיצר את הרחב, שנאמר והעברת ובעינין דרך העברתו. 10. הוסיף על השופר בין שלא במינו ואפילו במינו פסול. 11. ניקב וסתמו לת"ק בין במינו ובין שלא במינו פסול, ורבי נתן מכשיר במינו לל"ק דווקא במיעוטו ולל"ב אפילו רובו, ופוסל שלא במינו לל"ק אפילו במיעוטו ולל"ב דווקא ברובו. 12. נסדק לארכו פסול ולרחבו אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול, ושיעור תקיעה זהו טפח כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן. 13. היה קולו עבה או צרור כשר, שכל הקולות כשרים בשופר. 14. בכל שופר קודחים ומוציאים את זכרותו, ואמרינן דאף אם קדח בתוך זכרותו כשר דמין במינו אינו חוצין. 15. התוקע לתוך בור אם שמע קול שופר יצא קול הברה שמע לא יצא, וה"מ לעומדים על שפת הבור אבל העומדים בבור יצאו. 16. שמע מקצת תקיעה בתוך הבור ומקצת על שפת הבור יצא משא"כ שמע מקצת תקיעה קודם עלוה"ש ומקצת לאחר עלות השחר דלא יצא, והטעם להו"א דבעינן כולה תקיעה בחיובא אבל שמע סוף תקיעה בלא תחילה יצא, ולמסקנא בהא נמי לא יצא אלא איירי בתוקע לנפשיה ועלה דלכך יצא.

סוף דף כח בט

*מצוות באיסוה"נ. *מצוות א"צ כוונה. הדרן!

א. קיום מצוות באיסורי הנאה 1. לרב יהודה בשופר של עולה אין לתקוע אבל אם תקע יצא כיון שמעל בה ויצאה לחולין משא"כ בשופר של שלמים דלא יוצא כיון שלא מעל, להו"א דרבא אף בעולה לא יצא כיון שהתקיעה היתה באיסורא ורק אח"כ יצאה לחולין, ולמסקנא אף בשלמים יצא דמצוות לאו להנות ניתנו. 2. בשופר של ע"ז בדיעבד יצא, אבל של עיר הנדחת לא יצא דכתותי מכתת שיעוריה. 3. המודר הנאה מחבירו: מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה וכן במודר הנאה משופר, ומותר להנות ממי חטאת בחורף אבל לא בקיץ וה"ה בטבילת מצוה למי שמודר הנאה ממעין.

ב. לרבא מצוות אין צריכות כוונה ולכן התוקע לשיר יצא ויליף לה ממי שכפאוהו גויים לאכול מצה דיצא, ועובר על כל תוסיף בזמנו בלא כוונה ושלא בזמנו רק בכוונה. והשמועות 1. היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כיון לבו יצא, דחינן בקורא להגיה. 2. בשופר אם נתכון משמיע ולא שומע לא יצא דקסבור חמור בעלמא, ובנתכון שומע ולא משמיע לא יצא להו"א בתוקע לשיר ולמסקנא דקא מנבח נבוחי. 3. הישן בסוכה בשמיני אינו לוקה כיון דשלא בזמנו צריך כוונה. 4. כהן העולה לדוכן ואומר הואיל ונתנה לי תורה רשות לברך את ישראל אוסיף ברכה משלי עובר משום כל תוסיף, להו"א בדלא סיים ולמסקנא כולא יומא זימניה כיון שאם יודמן לו צבור אחר יכול לברך. 5. נתערבו דמים הניתנים מתן ארבע במתן אחת, לרבי אליעזר נותן ארבע דאל"כ עובר משום כל תגרע ולרבי יהושע נותן אחת דאל"כ עובר בכל תוסיף ע"י שעושה מעשה בידו ואף דכולא יומא זימניה דשייכא בבכור אחר, ודחי דלמא קסבר שעובר משום כל תוסיף אפילו

שלא בזמנן. ולא מותבינן מהא כיון שאם נתערב חייב להזות לכה"פ אחת משא"כ ברכת כהנים, ולרבא ע"מ לעבור שלא בזמנו בעיא כוונה. 6. היה עובר אחורי ביכ"נ ושמע קול שופר או מגילה אם כיוון לבו יצא אף שלא התכוון אל השומע, ולרבי זירא דבעי כוונה איירי בשליח צבור דדעתיה אכו"ע. 7. למסקנא איכא מח' תנאים במתכון שומע ומשמיע האם ביחיד סגי שיכוון לעצמו וא"צ לכוון להוציא או דה"מ שליח צבור אבל יחיד צריך לכוון להוציא.

אגב דיני כוונה מיייתי דפעולת הרמת ידיו של משה השמימה ונחש הנחשת היתה ע"י כוונת לבם של עמ"י לשמים. ומיייתי דיני להוציא ידי חובה 1. הכל חייבים בתקיעת שופר כהנים לויים וישראלים גרים ועבדים משוחררים ומוציאים זה את זה, ואיצטריך לאשמועינן כהנים להו"א דאיתנהו בחצוצרות ולמסקנא דכהנים ולויים ליתנהו במצות יובל. 2. טומטום אינו מוציא את מינו ולא את שאינו מינו אבל מוציא את עצמו. 3. אנדרוגינוס מוציא את מינו וכ"ש את עצמו, אבל אינו מוציא את שאינו מינו. 4. מי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא אחרים משום צד עבדות שבו, ולכן אפילו את עצמו אינו מוציא. 5. כל הברכות כולן כגון הלל ומגילה אע"פ שיצא מוציא מלבד ברכות הנהנין כגון ברכת הלחם והיין שאם יצא אינו מוציא, אבל במקום מצוה כגון קידוש מוציא אף בברכת הנהנין.

הדן עלך פרק שלפני!

שאלות לחזרה ושינון

דף כז	דף כד – כה
א. דיני אפר של ר"ה יובל ותעניות (4)	א. דמות הצורות שאסור לעשות ולבנות
ב. הפסולים והכשרים בגוף השופר וקולו	דר"ג (5)
(16)	ב. המעשים ברבן גמליאל בפרקין (5) הדרן!
דף כח – כט	פרק שלישי – ראוהו בית דין
א. קיום מצוות באיסורי הנאה (3)	דף כז
ב. מצוות צריכות כוונה והשמעות (7)	א. קידוש החודש בראוהו ב"ד (3)
ג. דיני הוצאה ידי חובה (5) הדרן!	ב. המח' בשופר מקרן פרה ובמאי פליגי (3)
	ג. משמעות הלשונות והנפ"מ (12)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

📖 **ברכות** עם מחודדין בפ"ד.

📖 **שבת** מהדורה חדשה.

📖 **עירובין**

📖 **פסחים**

📖 **שקלים ר"ה**

📖 **יומא**

📖 **סוכה**

📖 **ביצה תענית**

📖 **מגילה-פורים** עם מדרש,

תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א

📖 **מו"ק חגיגה**

📖 **יבמות**

📖 **כתובות**

📖 **נדרים**

📖 **נזיר סוטה**

📖 **גיטין**

📖 **קידושין** - עם תורתך שעשועי,

סימני הדף, ותוספתא

📖 **בבא קמא**

📖 **בבא מציעא**

📖 **בבא בתרא א-ב**

📖 **סנהדרין א-ב** עם "יש סדר

לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

📖 **מכות שבועות**

📖 **עבודה זרה הוריות**

מחודדין בפ"ד

📖 **זבחים**

📖 **מנחות**

📖 **חולין**

📖 **בכורות** עם הקדמות ומושגים

📖 **ערוכין-תמורה**

📖 **כריתות-מעילה**

📖 **נדה**

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.

בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואוהרות ר"ש אבן גבירול.

עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חרדים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשין רות

קיצור אלשין אסתר

קיצור אלשין איכה

בקרום בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות

באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרום בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

🔊 ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~87~

🍏 המוערכת

